

Poznámky.

¹⁾ Podnět k tomuto výkladu zavdalo pojednání prof. Gustava Cohna s nápisem: „Arbeit und Armuth“ ve Schmollerově Jahrbuch für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft. 1881., sv. 4. Pohřešovali jsme však v něm dostatečného objasnění revoluční theorie o „právu na existenci“, proti kteréž přece v první řadě a výslovně bojoval Malthus; proto i kritika Malthusova není tam náležitá. Policejní stanovisko (srovn. zde str. 17.) dá se jediné vysvětliti ze zásad liberalní theorie národohospodářské. I to zdálo se nám potřebno, aby se uznala relativní oprávněnost různých teorií od revoluční počínaje a zásluha jejich o vytříbení vědeckých názorů nynějších. Ve příčině převodu chudinství veřejného v pojišťování dělnické měli jsme hlavně na zřeteli jednání něm. spolku pro politiku sociální z 9. a 10. října 1882. (Schriften des Vereins für Socialpolitik. Svazek XXI.) a z nich předkem referáty Reitzensteina a Adickesa, pak řeč Schmollerovu. K poznámkám a náčrtkům z dějin chudinství užili jsme hlavně Monpiera (Histoire de l'assistance publique dans les temps anciens et modernes. Paříž 1866.), Ratzingera (Geschichte der kirchlichen Armenpflege. 1868.), Emminghansa (Das Armenwesen und die Armengesetzgebung in europ. Staaten. 1870.), pak Stahlova článku „Armenwesen“ v Bluntschliho a Bratera Staatswörterbuche a Löningova pojednání „Armenpflege u. Armenpolizei“ v Schöntagově „Handbuch der politischen Ökonomie“ díl II. str. 568.; konečně děl níže zvláště citovaných.

²⁾ De l'esprit des lois. Liv. XXIII., chap. XXIX. (Des hôpitaux.) — Užíváme úmyslně slova „právo na existenci“, jak přišlo později namnoze do zvyku; ve francouzské revoluci říkalo se „droit à l'assistance“.

³⁾ Srovn. pozn. 20. a 21.

⁴⁾ Obšírné citáty z nich podává Monnier str. 449. a násl.

⁵⁾ Nejlepší, nám známou kritiku francouzské soustavy chudinství veřejného podává Reitzenstein ve svém důkladném spise: „Die Armengesetzgebung Frankreichs“. Schmoller, Jahrbuch, 1881. str. 553.—694., 1099.—1192.). Srovn. hlavně str. 1159. a násl.

⁶⁾ Uvádí Cohn na m. n. str. 2.

⁷⁾ Tit. 19., díl VI., §. 1. a 2.

⁸⁾ Réflexions sur la formation et la distribution des richesses §. 6. (Oeuvres de T. v „Collection des principaux économistes“. Paříž 1844. I. str. 7.)

⁹⁾ Wealth of nations Book. I. ch. VIII. Nejdrastičtější jest místo ... the demand for men, like that for any other commodity, necessarily regulates the production of men, quickens it when it goes on too slowly, and stops it when it advances too fast. (Londýnské vydání z r. 1847., str. 33.)

¹⁰⁾ Principles of political economy (I. vydání, 1817.), hlavně str. 96. a násl. Zajímavá obrana Ricarda proti vlastním krajanům u Cohna na m. n. str. 4. a násl.

¹¹⁾ Essai sur le principe de population. Trad. de l'angl. par P. & G. Prevost. Paříž 1845., zvláště kniha III., kap. V.—VII.

¹²⁾ Principles str. 110. a 113.

¹³⁾ Ze starších na př. Mohl (Die Polizeiwissenschaft nach den Grundsätzen des Rechtsstaates. 3. vyd. I. str. 312., uznává arci kromě toho i Hoffmannovu teorii); ještě dříve Rotteck (Článek „Armenwesen“ v jeho „Staatswörterbuch“). Nejnověji ještě Lasker r. 1871. v něm. sněmu říšském (u Cohna str. 13.), pak Platter ve svém malém spisku „Das Recht auf Existenz“. 1880. — Ostatně myšlenka takového policejního důvodu již u Montesquienu na m. n. probleskne, když mluví o pomoci dělnictvu průmyslovému v dobách tísně jejich živností, ukládá státu rychlou pomoc „soit pour empêcher le peuple de souffrir, soit pour éviter qu'il ne se revolte“.

¹⁴⁾ Philosophie des Rechts 1833. str. 74.

¹⁵⁾ Tak zejména Ratzinger ve spise cit., kdež na str. 420. praví: „Der Staat hätte zur Milderung der Noth der untern Klassen noch genug zu thun, wenn er das eigentliche Gebiet der Armenpflege einer kirchlichen Arbeiterpflege überliesse.“

¹⁶⁾ Gneist. Selbstgovernment, Communalverfassung u. Verwaltungsgerichtsbarkeit in England, 1871., str. 740.

¹⁷⁾ Nejprve stručně v své Lehre von den Steuern 1840., str. 248., pak obsírněji ve spise: Die Befugniss zum Gewerbebetriebe, Berlin 1841., str. 270.—271., jenž Cohnovi patrně ušel, potom teprve v pojednání „Das Verhältniss der Staatsgewalt zu den Vorstellungen der Unterthanen“ (1842.), z něhož cituje Cohn.

¹⁸⁾ na m. n. str. 570.

¹⁹⁾ Discours sur l'origine et les fondemens de l'inégalité parmi les hommes. (Petits chefs-d'oeuvre. Paříž, 1874., zvláště str. 99. a 105.)

²⁰⁾ De l'administration des finances de la France. Vyd. z r. 1784. sv. III., str. 162., kdež říká: C'est au gouvernement, interprète et dépositaire de l'harmonie sociale, c'est à lui de faire pour cette classe nombreuse et déshéritée, tout ce que l'ordre et la justice lui permettent: il doit profiter attentivement de tous les moyens, qui lui ont été laissés, pour adoucir la rigueur des anciennes conventions, et pour tendre une main secourable à ceux qui ont besoin de protection contre les lois elles-mêmes.

²¹⁾ Podrobné provedení u Engela „Der Preis der Arbeit“ 1872., str. 35. a násl. Z bohaté literatury nejnovější o pojišťování dělnickým buďtež vytknuty zvláště spisy Brentanovy: „Die Arbeiterversicherung gemäss der heutigen Wirtschaftsordnung“ 1879. a „Der Arbeiterversicherungszwang“ 1882.; pak pojednání horlivého hajitele pojišťování nuceného, Adickesa (Zur Frage der Arbeiterversicherung“ v Zeitschrift für ges. Staatswissenschaft 1879., str. 599. a násl.) a konečně: Schäffle „Der corporative Hilfskassenzwang“ (1882.).

²²⁾ Obé ve pěkném spojení zvláště v referátě Reitzensteinově v pozn. 1. již citovaném.

SBÍRKA
PŘEDNÁŠEK A ROZPRAV.

POŘÁDAJÍ
JAROSL. GOLL a OTAKAR HOSTINSKÝ.

SERIE II.

NAKLADATEL
KNIHTISKÁRNA J. OTTO V PRAZE KNIHKUPECTVÍ
1883.

Veškerá práva vyhrazena.

Knihtiskárna: J. Otto v Praze.

OBSAH.

		Strana
Č.	1. O slohu gotickém. Podmínky historické. Myšlenky konstruktivní. Rozbor esthetický. Podává dr. Miroslav Tyrš . . .	1
"	2. Rozhledy v oboru mechanických věd. Od dra. Augusta Seydlera	39
"	3. O chlorofyllu. Úryvek z fyziologie rostlin. Sepsal dr. Ladislav Čelakovský	95
"	4. O Kantově kritice čistého rozumu. Přednáška ve stouletou ročníci díla Kantova ve valné hromadě Filosofické jednoty dne 27. října 1881. Proslavil dr. Josef Durdík	159
"	5. Archaeologické nálezy na ostrově Kypru. Napsal Josef Král	181
"	6. Stručný přehled dějin chemie. Úvodné čtení prof. V. Šafaříka při početi českých přednášek chemických na universitě Pražské dne 27. dubna 1882	229
"	7. O bakteriích. Rozprava F. Vejdovského. S dvěma obrázky	243
"	8. Blaise Pascal, jeho život a filosofie. Napsal dr. Tomáš Garrigue Masaryk, při vysokém učení pražském filosofie professor. (Předneseno akademikům spolku „Jungmanna“ dne 15. listopadu 1882)	279
"	9. O modní filosofii naší doby. V cyklu přednášek pořádaných spolkem ku podpoře chudých studujících filosofie dne 14. února 1883 proslavil prof. dr. Josef Durdík	319
"	10. Almužna a mzda. Napsal dr. Albin Bráf, professor na e. k. české universitě Karlo-Ferdinandské v Praze	351

